

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ ГРИЦЕНКО НАДІЇ ФЕДОРІВНИ

Репутація будь-якої установи, зокрема бібліотеки, визначальною мірою залежать від колективу професіоналів, які своїм неформальним авторитетом здатні спрямовувати її діяльність в русло виконання актуальних відповідно до вимог часу завдань. І так прикро, що у розквіті знань і умінь кращі з них покидають нас...

Реалії останніх десятиліть в історії України, на жаль, доводять, що подальший розвиток вітчизняної бібліотечної справи став місією ентузіастів, які за покликом долі колись долучилися до цієї сфери діяльності й незважаючи на всілякі реформації залишилися в ній назавжди, присвятивши свої здібності та талант

служінню суспільству на ниві зберігання культурного надбання нації у вигляді книг, поширення культури і знань. Саме до цієї категорії людей належала завідувач відділу документного забезпечення та збереження наукових фондів Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України (НСГБ НААН) Гриценко Надія Федорівна.

15 березня 2016 р. після тяжкої нетривалої хвороби на 51-му році життя вона пішла з благодатного осяяного світу та бібліотечної сфери України, віддавши їй все своє творче життя.

Наполегливість, завзяття, цілеспрямованість сформувалися у неї ще з раннього дитинства. Надія Федорівна народилася 7 жовтня 1965 р. в с. Сенківці Бориспільського району Київської області в родині робітників. З юності усвідомлювала, що життєвий успіх залежатиме лише від власної праці та наполегливості.

Любов до книги, постійне прагнення до отримання інформації та опрацювання спонукали її після закінчення у 1983 р. школи вступити до Київського державного інституту культури ім. О.Є. Корнійчука (нині Київський національний університет культури і мистецтв), який закінчила у 1987 р. за спеціальністю – бібліотекознавство та бібліографія зі спеціалізації «сільськогосподарська література». Відповідно до витягу № 233 від 18.06.1987 р. із відомостей персонального розподілу молодих фахівців зазначеного вищого навчального закладу, який зберігається у матеріалах особової справи Н.Ф. Гриценко, вона одержала розподіл на роботу до

Центральної на той час наукової сільськогосподарської бібліотеки ПВ ВАСГНІЛ на посаду методиста.

Двадцять дев'ять своїх кращих творчих років вона присвятила третій за своїми фондами аграрній бібліотеці світу. Черговим етапом професійного зростання стало переведення її у 1995 р. на посаду завідувача відділу обслуговування читачів, а з 1998 р. – завідувача відділу забезпечення науковими фондами. Від 2000 р. Н.Ф. Гриценко – керівник Центру документного забезпечення та збереження наукових фондів Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН (з грудня 2012 р. ННСГБ НААН). Саме у цей період, відповідно до постанови Президії УААН від 26 квітня 2001 р. (протокол № 7) «Про виконання Указу Президента «Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України» № 490 від 22 березня 2000 р., який націлював всі органи виконавчої влади, а також галузеві академії «...на підвищення ролі бібліотек у розбудові держави, формуванні громадянського суспільства, посилення ефективності використання їх інформаційного потенціалу», розпочалися кардинальні трансформаційні зміни в діяльності нашої установи. І Надія Федорівна, одна з небагатьох співробітників, сповнена духом новаторства, повноцінно долучилася до розробки концептуальних засад інформатизації бібліотеки, пошуку й упровадження у бібліотечну справу всього новітнього на широкій науковій основі.

У 2011 р. вона закінчила аспірантуру без відриву від виробництва при ННСГБ НААН за спеціальністю 07.00.07 – історія науки й техніки і захистила надзвичайно оригінальну кандидатську дисертацію на тему: «Становлення та розвиток наукової думки про класифікацію ґрунтів»¹, яка здобула високу професійну оцінку провідних ґрунтознавців України, а її автор отримала науковий ступінь кандидата історичних наук. За її результатами згодом вийшла друком фундаментальна монографія «Історія наукової думки про класифікацію ґрунтів»². До останніх днів свого життя Надія Федорівна очолювала провідний відділ нашої бібліотеки, а саме: документного забезпечення та збереження наукових фондів.

З часу її приходу до бібліотеки багато що змінилося у виконанні функцій установи, але незмінно високим залишався авторитет та затребуваність Н.Ф. Гриценко, найцінніші її людські та професійні якості: мудрість, порядність, доброта, приємне спілкування, а ще, неймовірна відданість бібліотечній справі України. Так сталося, що у ННСГБ НААН вона змогла найповніше реалізувати своє покликання. Бібліотека, в яку вклала душу, працю, життя, в якій кожна книга – свідок її щоденних турбот, переживань, клопотів, стала храмом її душі.

Як до себе, так і до своїх підлеглих вона завжди була вимогливою і

¹ Гриценко Н. Ф. Становлення та розвиток наукової думки про класифікацію ґрунтів : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.07 «Історія науки й техніки» / Надія Федорівна Гриценко ; Нац. акад. аграр. наук України, Держ. наук. с.-г. б.-ка. – К., 2011. – 20 с.

² Гриценко Н. Ф. Історія наукової думки про класифікацію ґрунтів / Н. Ф. Гриценко ; Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. с.-г. б.-ка. – К. : ФОП "Корзун Д. Ю.", 2013. – 180 с. – (Іст.-бібліогр. сер. "Аграрна наука України в особах, документах, бібліографії" ; кн. 70).

водночас справедливою. Після спілкування з нею світлішало на душі, з'являлася впевненість, бо Надія Федорівна завжди знаходила потрібні слова й могла запропонувати вихід з будь-якої ситуації.

Орієнтуючись на попередній досвід напрацювань та нові практичні завдання, Н.Ф. Гриценко своєю участю здійснювала вагомий внесок у розгортання наукових досліджень з низки актуальних проблем, з поміж яких центральне місце посідали інформатизація й обслуговування користувачів, пропонуючи перспективний макет змін до функціонування бібліотеки у плані підвищення ефективності інформаційної діяльності спеціальної бібліотеки; формування, обліку, зберігання та використання бібліотечно-інформаційних ресурсів; вивчення та опрацювання історико-культурних фондів; удосконалення культурно-масової роботи, запровадження інноваційних форм і методів обслуговування як реальних, так і відділених користувачів.

Не можна не відзначити вагомий внесок Надії Федорівни як співвиконавця у вирішенні завдань, передбачених науково-дослідними темами ННСГБ НААН, а саме: «Розробка і створення віртуальної сільськогосподарської бібліотеки, електронної мережі бібліотек УААН, інтегрованої в мережі академічних та інших бібліотек України», «Наукові основи інформаційно-бібліотечного забезпечення досліджень в галузях агропромислового виробництва», «Наукові основи ефективного функціонування та інноваційно-інвестиційного розвитку аграрної науки в конкурентних умовах міжнародної інтеграції» («Інноваційний розвиток»), а також безпосередньо як керівника двох прикладних завдань: «Наукова організація та оптимізація бібліотечно-інформаційного контенту діяльності бібліотек Міністерства аграрної політики та продовольства України, Національної академії аграрних наук України із застосуванням інноваційних технологій для удосконалення обслуговування та забезпечення якісного інформаційного супроводу АПВ» і «Розробити науково-організаційні підходи щодо удосконалення інформаційно-бібліотечного забезпечення наукових досліджень у галузі АПВ з урахуванням ефективного використання інновацій в умовах євроінтеграції».

Свою основну діяльність як високопрофесійний бібліотечний фахівець Н.Ф. Гриценко гармонійно поєднувала із практичною та науковою. Вона була понад десяток років членом Вченої ради при бібліотеці, брала активну участь у вирішенні важливих завдань щодо розвитку бібліотечно-інформаційного обслуговування працівників АПВ України, здійснювала підготовку планів та проміжних і річних звітів та звітувала про їх виконання. Входила до складу членів редколегії «Бюлетеня ННСГБ НААН», була автором близько 40 наукових праць, серед яких перевага надавалась саме проблемам, пов'язаним із безпосередньою діяльністю очолюваного нею підрозділу. Зокрема, це такі праці: «Збереження і використання документно-інформаційних ресурсів ННСГБ НААН за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій»³;

³ Гриценко Н. Ф. Збереження і використання документно-інформаційних ресурсів ННСГБ НААН за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій / Н. Ф. Гриценко // Бюл. Нац. наук. с.-г. б-ки НААН. – Вінниця : ФОП Корзун Д. Ю., 2015. – Вип. 1. – С. 182–187.

«Забезпечення комплексу бібліотечних послуг для задоволення інформаційних потреб науковців і фахівців АПВ України у ННСГБ НААН»⁴; «Нові підходи до обліку бібліотечних фондів та використання технологій штрихкодування в обслуговуванні користувачів ДНСГБ НААНУ»⁵ та ін. Крім того, вона підготувала низку методично-рекомендаційних матеріалів, які користувалися попитом у фахівців як нашої установи, так і підвідомчої мережі аграрних бібліотек.

Активна життєва позиція Надії Федорівни, наукова і управлінська обдарованість, професіоналізм, ініціативність, креативність, а також позитивні людські якості – інтелігентність, толерантність, цілеспрямованість, зібраність, виваженість у прийнятті важливих рішень, відповідальність, жіночність дозволяли долати всі перепони на шляху ефективного й успішного виконання поставлених завдань, пов'язаних з автоматизацією основних виробничих бібліотечних процесів, активним освоєнням сучасних форм і методів інноваційної роботи з формування інформаційних ресурсів та забезпечення ними користувачів і здобули їй авторитет, повагу серед колективу бібліотеки, партнерів та широкого кола користувачів.

Як стверджував А.П. Чехов у повісті “Скучная история”: «... людина така, які в неї думки, бажання, а не дії, бо останнє залежить від обставин життя. Та все ж ... для людини сильної, цілеспрямованої бажання й дії зрештою співпадають, і тоді це яскрава особистість». Ці слова надзвичайно влучно характеризують Н.Ф. Гриценко.

Пройдений нею, на жаль, дуже короткий університет вимогливої школи життя є свідченням наполегливої праці, постійного професійного зростання, котрий, продукуючи нові ідеї, завжди надихав на нові звершення.

За багаторічну сумлінну працю з питань інформаційно-бібліотечного супроводження наукового забезпечення агропромислового виробництва України вона відзначалася відомчими та державними нагородами: Подякою (2002) та Почесною грамотою Київського міського голови (2005), нагрудним знаком Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти України» (2003), Почесною грамотою Президії Української академії аграрних наук (1998, 2005), трудовою відзнакою Міністерства аграрної політики та продовольства України «Знак Пошани» (2006), відповідно до Указу Президента України № 957/2011 – орденом княгині Ольги III ступеня (2011) за вагомий особистий внесок у розвиток національної культури, збереження бібліотечного фонду держави, багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм та з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек.

Усім своїм життям і роботою вона доводила, що і в наших складних реаліях можна жити яскраво, насичено, нестандартно. Закликала усіх до

⁴ Гриценко Н. Ф. Забезпечення комплексу бібліотечних послуг для задоволення інформаційних потреб науковців і фахівців АПВ України у ННСГБ НААН / Н. Ф. Гриценко // Бюл. Нац. наук. с.-г. б-ки НААН. – Вінниця : ФОП Корзун Д. Ю., 2015. – Вип. 1. – С. 182–187.

⁵ Гриценко Н. Ф. Нові підходи до обліку бібліотечних фондів та використання технологій штрихкодування в обслуговуванні користувачів ДНСГБ НААНУ / Н. Ф. Гриценко, В. В. Гудзеватий // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2010. – № 3. – С. 69–71.

пошуку, будувала плани, виношувала проекти. Була саме такою.

Перегортаючи останні сторінки життєвого й творчого шляху Гриценко Надії Федорівни – світлої, щирої, безкорисливої людини, хочеться сказати: «Людина живе доти, поки живе пам'ять про неї», тож якщо живуть у пам'яті людей багато чудових спогадів про особистість, значить, вона прожила щасливе і гідне життя. Пам'ять про неї назавжди залишиться у серцях колективу ННСГБ НААН та чисельної мережі методично підпорядкованої нам аграрних бібліотек України.

**Директор ННСГБ НААН,
член-кореспондент НААН**

В. А. Вергунов